

Regional vækst

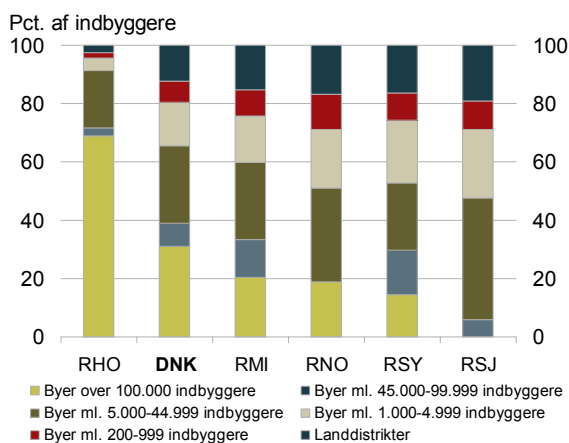
Mange af de nationale udfordringer og styrker i forhold til at skabe vækst og velstand går igen i alle dele af landet. Der er dog også en række regionale forskelle. For at sikre vækst og velstand i hele landet er det vigtigt, at vækstpotentialerne i både byområder og landdistrikter realiseres.

De regionale vækstfora er omdrejningspunktet for den regionale vækst- og erhvervsrettede indsats. Kommunerne har også central betydning for vækst og erhvervsudvikling, blandt andet fordi kommunerne i mange tilfælde er virksomhedernes indgang til den offentlige sektor.

Befolkningskoncentration

Alle fem regioner har oplevet øget befolkningstilvækst i byområderne i de seneste år.¹ Samtidig er andelen af befolkningen i landdistrikterne reduceret, se Factbook. Befolkningskoncentrationen i de tre vstdanske regioner er forholdsvis ensartet. Region Sjælland adskiller sig ved, at en relativt stor andel af befolkningen er bosat i mellemstore byer. I Region Hovedstaden er befolkningskoncentrationen høj, dvs. i høj grad samlet i Storkøbenhavn, se figur 20.1.

Figur 20.1 Befolkningskoncentration, 2014



Anm.: Danmarks Statistik definerer en by som en naturligt sammenhængende bebyggelse med mindst 200 indbyggere. Områder med færre end 200 indbyggere defineres som landdistrikter. Personer uden fast bopæl indgår ikke i figuren. Befolkningskoncentrationen er opgjort den 1. januar 2014.

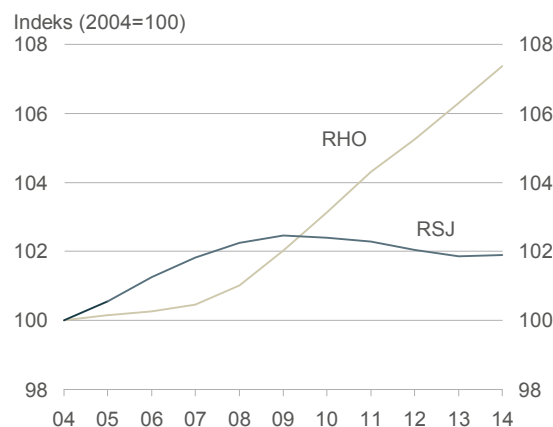
Kilde: Danmarks Statistik.

I perioden 2004-2014 steg det samlede danske befolkningstal med knap 230.000 personer. Befolkningstallet i Region Sjælland steg betydeligt frem til 2008, mens stigningen i Region Hovedstaden var svag.

¹ Der anvendes følgende forkortelser: RHO: Region Hovedstaden; RSJ: Region Sjælland; RSY: Region Syddanmark; RMI: Region Midtjylland; RNO: Region Nordjylland.

Efter 2008 er udviklingen vendt, og mens befolkningstallet i Region Sjælland er faldet svagt, har Region Hovedstaden oplevet en markant fremgang i indbyggertallet, se figur 20.2.

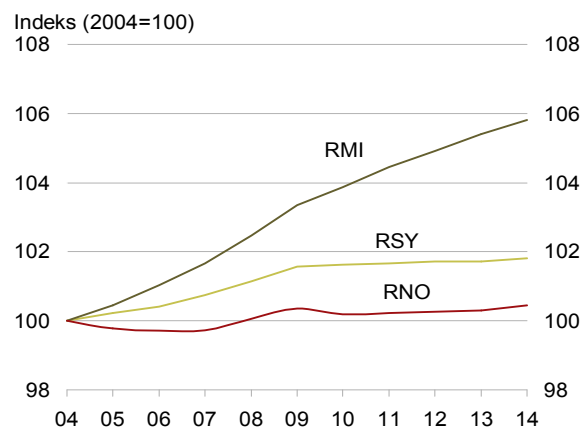
Figur 20.2 Befolkningsudvikling i Østdanmark, 2004-2014



Anm.: Befolkningstallet er opgjort den 1. januar i året.
Kilde: Danmarks Statistik.

Der er også nogen forskel på befolkningsudviklingen i de tre vstdanske regioner. Region Midtjylland har oplevet en betydelig fremgang i befolkningstallet, mens udviklingen har været mere moderat i Region Syddanmark og Region Nordjylland, se figur 20.3. Ingen af de fem regioner har oplevet et fald i befolkningstallet set over hele perioden 2004-2014. Der er dog forskelle på befolkningsudviklingen inden for regionerne. Der er en tendens til, at befolkningen vokser mest i og omkring de største byer i landet.²

Figur 20.3 Befolkningsudvikling i Vestdanmark, 2004-2014



Anm.: Befolkningstallet er opgjort den 1. januar i året.
Kilde: Danmarks Statistik.

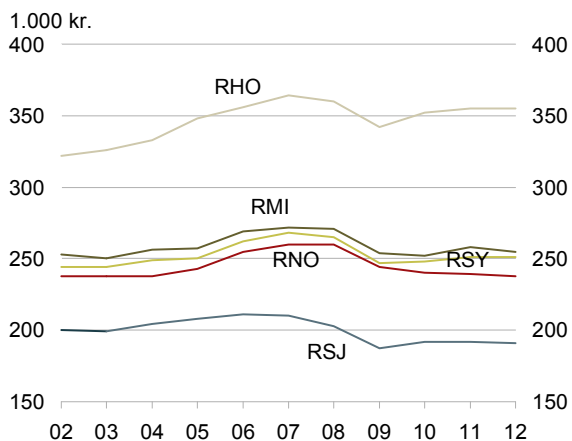
² Regional- og Landdistriktpolitisk redegørelse 2014.

Velstand, produktivitet og arbejdsudbud

Alle fem regioner blev hårdt ramt af krisen og oplevede en betydelig nedgang i velstandsniveauet fra 2008 til 2009. I den efterfølgende periode (2010-2012) har den regionale værdiskabelse pr. indbygger ligget omtrent stabilt og er altså ikke tilbage på niveauet før krisen. Værdiskabelsen pr. indbygger er noget højere i Region Hovedstaden end i de øvrige regioner. Region Sjælland har det laveste BNP pr. indbygger, se figur 20.4.

Når Region Sjælland ligger relativt lavt og Region Hovedstaden ligger relativt højt i forhold til de øvrige regioner, skyldes det blandt andet, at forholdsvis mange indbyggere med bopæl i Region Sjælland arbejder i Region Hovedstaden og dermed bidrager til værdiskabelsen i Region Hovedstaden.

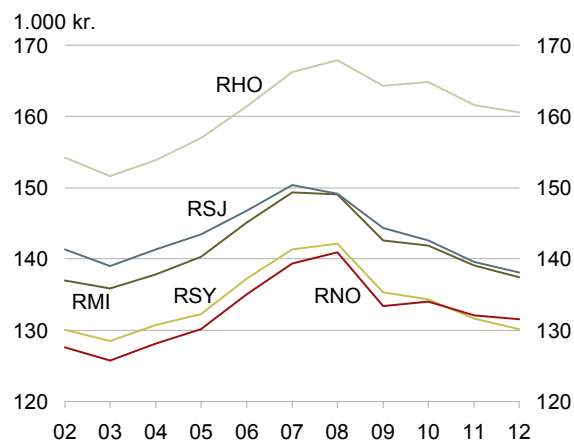
Figur 20.4 BNP pr. indbygger, 2002-2012



Anm.: BNP er opgjort i 2005-priser, kædede værdier. Indbyggertal er gennemsnitsbefolkning pr. år. BNP er opgjort med udgangspunkt i arbejdsstedet, mens indbyggertallet er opgjort på bopælsadresse.
Kilde: Danmarks Statistik.

For at tage højde for pendling mellem regionerne kan velstandsniveauet i stedet belyses ved erhvervsindkomsten pr. indbygger. Erhvervsindkomsten opgøres ligesom indbyggertallet på bopælsadressen. Erhvervsindkomsten pr. indbygger i Region Sjælland er på niveau med Region Midtjylland og højere end i Region Nordjylland og Region Syddanmark. Region Hovedstaden har den højeste erhvervsindkomst pr. indbygger, se figur 20.5. Inden for regionerne er der dog også lokale indkomstforskelle.³

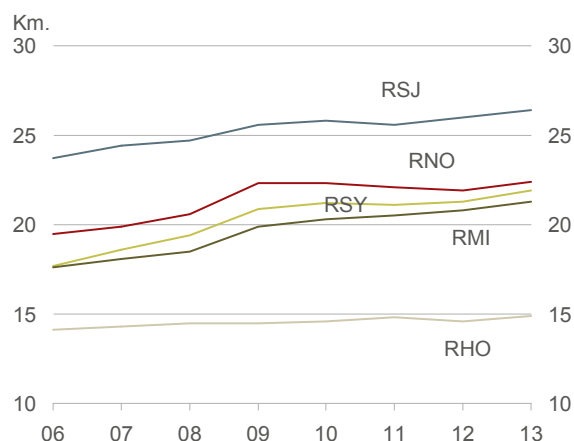
Figur 20.5 Erhvervsindkomst pr. indbygger, 2002-2012



Anm.: Erhvervsindkomsten er opgjort i 2005-priser, kædede værdier. Indbyggertallet er gennemsnitsbefolkningen pr. år (opgjort jf. nationalregnskabet). Erhvervsindkomsten og indbyggertal er opgjort på bopælsadresse.
Kilde: Danmarks Statistik.

Den omfattende pendling fra Region Sjælland til Region Hovedstaden kommer også til udtryk ved, at indbyggerne i Region Sjælland i gennemsnit pendler markant længere end indbyggerne i de øvrige regioner, mens indbyggerne i Region Hovedstaden pendler kortest. I perioden frem til 2009 er den gennemsnitlige pendlingsafstand pr. indbygger steget, se figur 20.6.

Figur 20.6 Gennemsnitlig pendlingsafstand pr. indbygger, 2006-2013



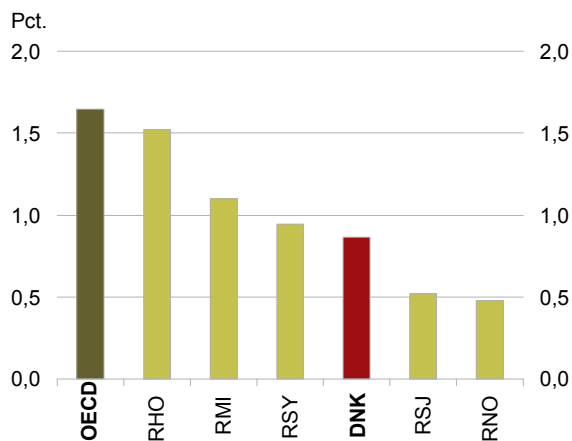
Anm.: Gennemsnitlig pendlingsafstand pr. indbygger opgjort i kilometer.
Kilde: Danmarks Statistik.

Region Hovedstaden har haft den højeste vækst i produktiviteten, mens udviklingen har været svagest i Region Sjælland og Region Nordjylland, se figur 20.7. Alle fem regioner ligger under OECD-gennemsnittet. De regionale variationer i produktivitetsudviklingen

³ Regional- og Landdistriktpolitisk redegørelse 2014.

kan blandt andet skyldes forskelle i branchesammensætningen.

Figur 20.7 Gennemsnitlig årlig produktivitetsvækst, 2002-2012

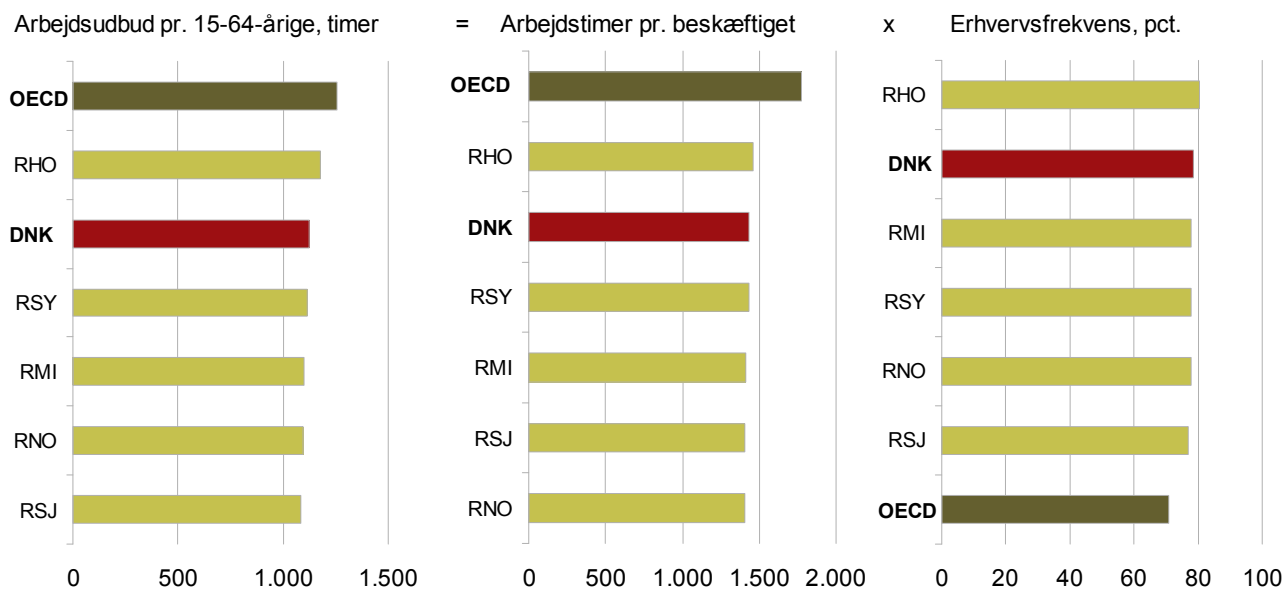


Anm.: Produktiviteten er opgjort som BNP pr. arbejdstime. BNP er opgjort i 2005-priser, kædede værdier. DNK er inkl. kategorien "uden for regioner" (råstofindvinding mv.).

Kilde: Danmarks Statistik og OECD.

De regionale variationer i arbejdsudbuddet er begrænsede. Det samlede arbejdsudbud er højest i Region Hovedstaden. Det skyldes, at både erhvervsfrekvensen og antallet af arbejdstimer pr. beskæftiget er lidt højere i Region Hovedstaden i forhold til de øvrige regioner. Forskellene kan blandt andet skyldes, at befolkningens alderssammensætning varierer på tværs af regionerne. Erhvervsfrekvensen er højere end OECD-gennemsnittet i alle fem regioner, mens antallet af arbejdstimer pr. beskæftiget er noget lavere. Det betyder, at det samlede arbejdsudbud ligger under OECD-gennemsnittet i alle regioner, se figur 20.8.

Figur 20.8 Samlet arbejdsudbud, arbejdstimer pr. beskæftiget og erhvervsfrekvens, 2012



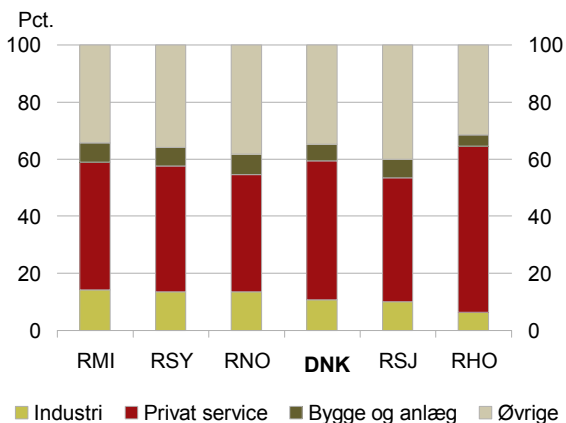
Anm.: I beregningerne af det samlede arbejdsudbud (målt i timer) antages det, at ledige ville udbyde samme gennemsnitlige antal arbejdstimer som beskæftigede. Erhvervsfrekvensen er opgjort på bopæl, mens antal timer er opgjort på arbejdssted.

Kilde: Danmarks Statistik, Eurostat og OECD.

Erhvervsstruktur

Der er betydelig forskel på branchesammensætningen i de fem regioner. Industriens andel af den samlede beskæftigelse er størst i Vestdanmark, mens industrien udgør en mindre andel af beskæftigelsen i Østdanmark, særligt i Region Hovedstaden, se figur 20.9.

Figur 20.9 Branchebeskæftigelse, 2012



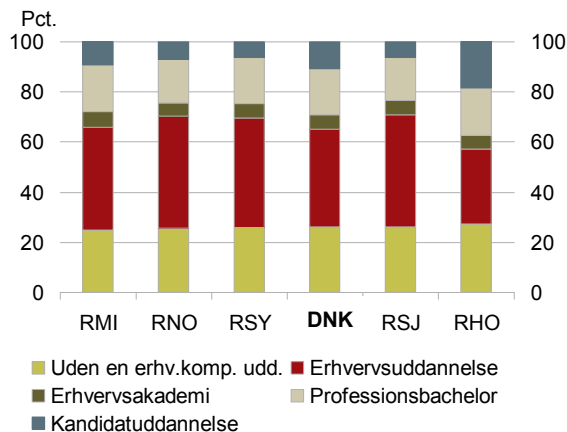
Anm.: Kategorien privat service består af branchegrupperingerne Handel og transport mv.; Information og kommunikation; Finansiering og forsikring; Ejendomshandel og udlejning af erhvervsjendomme; Boliger; Erhvervsservice; Kultur, fritid og anden service.
Kilde: Danmarks Statistik.

I Region Hovedstaden udgør privat service en noget større andel af beskæftigelsen end i resten af landet. Hvad angår bygge- og anlægsbranchen er beskæftigelsesandelen mere ensartet på tværs af regionerne, bortset fra i Region Hovedstaden, hvor beskæftigelsesandelen i bygge- og anlægsbranchen er lidt lavere end i de øvrige regioner.

Uddannelsesniveau

Adgangen til kompetente medarbejdere er en vigtig forudsætning for vækst og velstand. Andelen med en kandidatuddannelse er højere i Region Hovedstaden i forhold til de øvrige regioner, mens andelen med en erhvervsuddannelse er lavere. De regionale forskelle mellem de øvrige regioner er begrænsede, se figur 20.10. I alle fem regioner er andelen uden en erhvervskompetencegivende uddannelse ca. 25 pct.

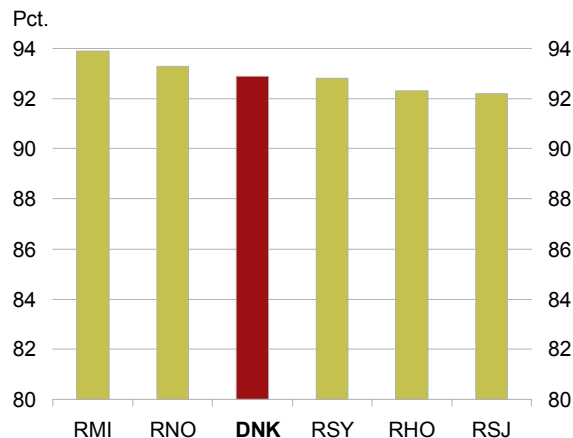
Figur 20.10 Arbejdsstyrkens uddannelsesniveau, 2013



Anm.: Arbejdsstyrken er defineret som de 15-64-årige, der står til rådighed for arbejdsmarkedet. Befolkningen er opgjort pr. 1. januar i året, mens uddannelsesniveauet er opgjort pr. 1. oktober året før. "Professionsbachelor" er inkl. de universitetsbachelor, som ikke har fuldført en kandidatuddannelse. "Kandidatuddannelse" er inkl. forskeruddannelse.
Kilde: Danmarks Statistik.

De regionale variationer i andelen, der forventes at opnå en ungdomsuddannelse, er begrænsede. Andelen er lidt lavere i Region Sjælland og Region Hovedstaden end i de øvrige regioner, mens den er højest i Region Midtjylland og Region Nordjylland.

Figur 20.11 Forventet gennemførelse af mindst en ungdomsuddannelse 25 år efter 9. klasse, 2012



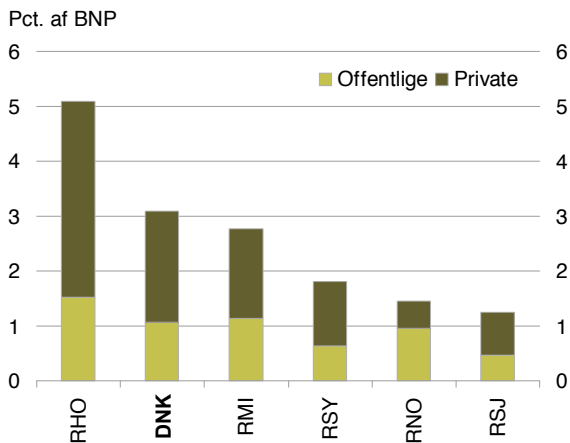
Anm.: Baseret på profilmodellen 2012. Regionen svarer til bopælsregionen i 9. klasse.
Kilde: Uni-C Statistik og Analyse.

Innovation, forskning og udvikling

Både de offentlige og de private investeringer i forskning og udvikling varierer på tværs af regionerne. Både det offentlige og det private investeringsniveau er størst i Region Hovedstaden. Det skyldes, at mange af de større forskningsbaserede virksomheder fx inden for lægemiddelindustrien har hovedsæde i

hovedstadsområdet, og en række universiteter er placeret i regionen. De private investeringer er mindst i Region Nordjylland, mens de offentlige investeringer er mindst i Region Sjælland og Region Syddanmark, se figur 20.12.

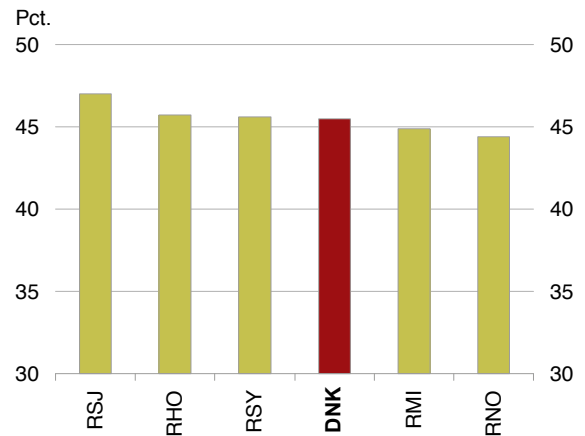
Figur 20.12 Investeringer i forskning og udvikling, 2012



Anm.: Virksomhedernes udgifter til egen forskning og udvikling i Danmark samt offentlige bevillinger til forskning og udvikling. Foreløbige tal. Den regionale fordeling af udgifter til forskning og udvikling skal tolkes med forbehold, da de private udgifter tilskrives hovedsædet i en virksomhed. Mange hovedsæder er placeret i hovedstaden. De offentlige investeringer opgøres derimod på lokale afdelinger.
Kilde: Danmarks Statistik.

Andelen af virksomheder, der gennemførte innovationsaktiviteter i perioden 2009 til 2011, er nogenlunde ensartet på tværs af de fem regioner, se figur 20.13.

Figur 20.13 Andel innovative virksomheder fordelt efter hovedsæde, 2010-2012



Anm.: Andel virksomheder der har udført produkt-, proces-, organisations- og/eller markedsføringsinnovation. Tallene er foreløbige. Den regionale fordeling af innovative virksomheder skal tolkes med forbehold, da alle innovationer tilskrives hovedsædet i en virksomhed. Mange hovedsæder er placeret i hovedstaden.
Kilde: Danmarks Statistik.

Gennemførte og større planlagte initiativer

Gennemførte initiativer:

- **Opfølgning på evalueringen af kommunalreformen på området for regional udvikling.** Med lov om erhvervsfremme og regional udvikling sammenlægges den regionale erhvervsudviklingsstrategi og den regionale udviklingsplan til en regional vækst og udviklingsstrategi. Ændringerne vedrører blandt andet regionsrådenes og de regionale vækstforas opgaver. Loven tildeler Danmarks Vækstråd en række nye opgaver til styrkelse af koordinationen mellem den lokale, regionale og nationale indsats for vækst og erhvervsudvikling.
- **Nye programmer for EU's struktur- og investeringsfonde for perioden 2014-2020.** Danmark har indgået en partnerskabsaftale med EU-Kommissionen om den overordnede anvendelse af midler fra Regionalfonden, Socialfonden, Landdistriktsfonden samt Hav- og Fiskerifonden for perioden 2014-2020. Danmark modtager i alt ca. 3 mia. kr. fra EU's Regionalfond og EU's Socialfond i EU-budgetperioden 2014-2020 til de nationale programmer.
- **Aftaler om Vækstpakke 2014.** Med initiativerne i regeringens vækststudspil, herunder de erhvervsrettede PSO-lempelser, forbedres rammevilkårene for de danske produktionsvirksomheder. Særligt i Vestdanmark udgør produktionserhvervene en høj andel af den samlede beskæftigelse, se figur 20.9.
- **Kommunale rammer for vækst og erhvervsfremme.** Regeringen og KL nedsatte Arbejdsgruppen om kommunale rammer for vækst og erhvervsfremme i forbindelse med Aftale om kommunernes økonomi 2014. Arbejdsgruppen er kommet med anbefalinger til den kommunale erhvervsfremmeindsats og har behandlet Virksomhedsforum for enklere reglers forslag angående kommunal implementering og offentlig sagsbehandling. Regeringen og KL er i forlængelse af udvalgsarbejdet enige om at gennemføre en række initiativer mhp. at styrke den kommunale erhvervsfremmeindsats, jf. Aftale om kommunernes økonomi for 2015.

Større planlagte initiativer:

- **Hovedstadsstrategi.** Regeringen har nedsat et tværministerielt embedsmandsudvalg, som skal belyse, hvordan hovedstaden kan indfri sit potentiale og klare sig bedre i konkurrencen med sammenlignelige storbyer. Hovedstaden spiller en vigtig rolle for at skabe vækst, som også smitter af på resten af landet.
 - **Regionale vækstpartnerskaber.** Regeringen vil i løbet af efteråret 2014 indgå vækstpartnerskaber med hvert af de seks regionale vækstfora. Vækstpartnerskaberne skal styrke vækst og erhvervsudvikling i de enkelte regioner og følger op på regeringens vækstplaner på en række områder, hvor dansk erhvervsliv har international konkurrencekraft.
-